

KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ / LAP

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség hír- és levelezőlapja

Boda Miklós: „Laus Italiae” Fotográfiák című kiállítása
a Mecseki Fotóklub Halász Rezső Galériájában (Pécs, Szent István tér 17.)
Megtekinthető március 12-ig

Tartalom

Műhely

Az olvasás a tudás szolgálatában? (Tóth Zsuzsanna)	3
--	---

Közhírré tétetik

Könyvtári rendezvények a Tiszafüredi Városi Könyvtár és Információs Központban (Orbánné Szegő Ágnes – Prinyi Tünde)	8
A 2009-es év eseményei a Nyugat-magyarországi Egyetem megújult központi könyvtárában (Tompá Mónika – Tompáné Székely Zsófia)	10
Tudás és nem-tudás között (Karádi Zsolt)	12
Amatőr irodalmi alkotókörök bemutatkozása a Méliusz Központban (Szabó Eszter)	14
Sötétszobás utazás a gyermekkönyvtárban (Palócz-Bakos Ilona)	17
Wellness a könyvtárban, műKINCSvadászat 1. (Sóron Idlikó)	19
Özv. Szabó Gézáné Batiz Eszter (1936–2010) (Szabó Eszter – Szabó G. Tibor)	21
Versmondóverseny Esztergomban (Kovátsné Várady Eszter)	24

Külhonzól jelentjük

Könyvtárosok tanulmányútja Andalúziában (Bönditzné Magyar Szilvia – Égetőné Nagygyörgy Terézia Sára – Simon Ferenc)	26
--	----

Szomszédoló

Könyvadományok ismét a szórványba (Vraukóné Lukács Ilona)	32
---	----

Iskolai könyvtárosok írták

A Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny előző és aktuális versenyévada (Dömsödy Andrea)	34
Versenyezni, versenyeztetni, versenyt rendezni jó! (Jakubjanszki Edit)	38
Egy eredményes felkészítő könyvtárostanár és tanítványa Veress Béla Károlyné	40
Duma Lilla 7. osztályos tanuló, Békés	41
Mintakönyvtár, ruhaköltemények és lovagterem (Baán-Misz Zsóka)	42

Tudjon róla

Kitüntetések	13
Siker volt az OSZK január 21-i nyílt	23
Eseménynaptár 2010	43

Az olvasás a tudás szolgálatában?

1. rész. Az olvasás múltja, jelene, jövője...

◆ Tóth Zsuzsanna

Manapság rengeteg új kiadvány lát napvilágot. Azonban az írott szövegek, a könyvajánlások 90%-a – ami a kezembe kerül – a szexről, szerelemről, csalásról, hazugságról, ármánykodásról szól. Hazudunk másoknak, hazudunk magunknak. Becsapjuk a törvényt, becsapunk másokat, becsapjuk saját magunkat...

Nem érték a tudás, nem érték a munka. Nincs értéke a pénznek, az erkölcsnek, sőt az embernek sem. Érték lett a butaság, a kulturátlanság, a fizikai erőfölény, a bűnözés: ha valami nincs, elveszük mástól – attól, akinek van. Alkoholba, narkotikumba fojtjuk bánatunkat, örömeinket. Erről szólnak a könyvek, a tévé, a rádió, az újságok, még a „vízcsapból is ez folyik”.

Milyen világban élünk ma, 2009-ben Magyarországon? Hol vannak a klasszikus értelemben vett értékek? Hová lett az egymás iránti tisztelet, megbecsülés? Hová lett a művelt, társadalmat építeni akaró emberek sokasága, akik a fejlődést szándékozzák szolgálni? Miért romboljuk le azt, amit valaha felépítettünk? Miért érezzük jól magunkat az egyre sivárosodó közegben? Mire nevel az iskola? Mire neveljen az iskola? Mire nevelnek/neveljenek a könyvek? Arra, hogy szexből, szerelemből, csalásból, hazugságból, ármánykodásból áll az élet – ma, 2009-ben Magyarországon és a világban?

Ahhoz, hogy ne a „XXI. századi közép-kor” felé haladjunk, a század fordulója előtt két nagy horderejű dokumentum született. Ezek javaslatokat tartalmaznak a felnőttkori tanulásra, és az egész életen át tartó művelődés jelentőségét vizsgálják. Az egyik az Európai Bizottság *Tanítani és tanulni, a tanuló társadalom felé* című *Fehér könyve* (White Paper on Education and Training. Teaching and Learning. Towards the Learning Society), amely 1996-ban jelent meg az egész életen át tartó oktatás és képzés európai éve alkalmából. A másik fontos mű az

A tanulás rejtett kincs (Learning: The Treasure Within) című jelentés.¹

A tanulás soha meg nem szűnő folyamat, amely az élet folyamán sokirányú tapasztalatokkal egészül ki. Különösen fontosak lesznek a jövőben a munkatapasztalatok, mivel a munka egyre inkább elveszti rutinjellegét, maga is tanulási környezetté válik.²

Mindezen gondolatok megvalósításához elengedhetetlenül szükséges az olvasni tudás, az értő olvasás megfelelő szintű művelése minden korosztályban.

Olvasáskutatók évtizedek óta kongatják a vészharangot az olvasási kedv csökkenése miatt. Nemzetközi és hazai vizsgálatok támasztják alá, hogy a technika fejlődésének eredményeként megjelenő új eszközök következtében egyre kevesebbet olvasunk. A XVI. századtól, a Gutenberg nevével fémjelzett találmány megjelenésével, az írott dokumentumok jelentősen megsokszorozódtak, minek következtében nagyobb mennyiségben s több helyre eljuthattak. Ez az olvasás népszerűsödését, terjedését eredményezte. Ezáltal a sötét tudatlanságból a tájékozottság felé tehetek lépéseket azok, akik az olvasás csodálatos rejtelmében kívántak elmerülni. Majd az olvasási kedv a tévé, a rádió, a videó, a számítógép megjelenésével csökkenni kezdett. A Gutenberg-galaxis válságba került – mondják a szakemberek. A XX. sz. közepétől hazánkban Nagy Attila, Gereben Ferenc, Katsányi Sándor, Vidra Szabó Ferenc, Kamarás István, Lőrincz Judit és még sokan mások kutatásai bizonyítják, hogy egyre kevesebb időt fordítunk olvasásra, s többet nézünk tévét, számítógépezünk, hogy baj van az értő olvasással, s egyáltalán az olvasni tudással. Megjelent egy új fogalom, a funkcionális analfabetizmus fogalma, mely meggátolja a XXI. sz. emberét a boldogulásban. De valóban ennyire vészes a helyzet? Vajon valóban lehet boldogulni ma, a digitális galaxis korszakában (amikor az egész világ kitárulhat előttünk) olvasni tudás nélkül?

Napjainkban egyre hangosabban zúg a harang. Az olvasás ügyét szívükön viselő, tenni akaró és tenni tudó szakemberek, szervezettek, a média egyre nagyobb erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy a funkcionális analfabéták számát visszaszorítsák, hogy az olvasást ismét az örömteli, kedvelt időtöltések sorába emeljék, s ezáltal az elsivárosodó, elszürkülő életvitel helyett az élet apró örömeit is észreévő, boldog pillanatokkal ajándékozzák meg magukat azok, akik könyvet vesznek a kezükbe.

Az olvasás megtanítása és megszerettetése az iskola feladata. És a családé. Fontos a személyes példamutatás. De milyen példát kövessen az a gyerek, aki folyton a tévé előtt ülő, a programdömpingből saját maga által választott, gyakran értéket nem képviselő műsort élvezettel néző szülőlt lát – a kezében könyvet tartó, elmélyülten olvasó szülő helyett? S vajon teljes biztonsággal kijelenthetjük-e, hogy a médiából nem juthatunk hasznos és értékes információhoz? „Új embertípus van [...] kialakulóban, olyan embertípus, amely tudását a hálózaton, a multimédia-alapú globális programok révén szerzi, kiválóan ért a számítógéphez, tökéletesen eligazodik az Internet-dzsungelben, minden információt meg tud szerezni, amire szüksége van, pragmatikus, nem olvas, nem elvont fogalmakban gondolkodik, szókincese minimális, érzelmi élete – ha van – nagyon redukált.”³ „A homo sapiens mellett megjelenik a homo informaticus, az információs-kommunikációs technika fejlődésének köszönhetően. [...] a televízióval és a számítógéppel a robbanó hangnál és az áramütésnél kíméletesebb, de talán sokkal hatásosabb módszert találtak ki a könyv – és a természet – megutáltatására.”⁴ – nyilatkozta *Fülöp Géza*.

S valóban, az olvasás lassan kimegy a divatból. „Az olvasás lassan luxus lesz. A könyv pedig kevesek játékszere [...] az olvasó népből [...] könyv nélküli nemzet lesz belátható időn belül” – mondta *Győrffy Miklós*, *A szólás szabadsága* c. műsor vezetője 2006. augusztus 14-én.⁵ Ez nem új keletű probléma.

Olvasni öröm!? Olvasni jó, olvasni öröm, ha az olvasót belső motiváció fűti, tud olvas-

ni, önként, szívesen vállalkozik rá, napi rendszerességgel olvas, pihenést, kikapcsolódást jelent számára, beszélget az olvasottakról, véleményt cserél valakivel.⁶

De miért nem olvas a gyerek? Különböző felmérések az olvasási készség visszaeséséről tanúskodnak. Bár gyerekeink nem analfabéták, ismerik a betűket, hosszabb szövegek olvasására mégsem vállalkoznak, mert az olvasás nem vált rutinszerűvé, ezért megterhelő számukra. Csak akkor olvasnak, ha muszáj, szórakozásból nem vesznek könyvet a kezükbe. „Itt persze bezárul az ördögi kör, mivel olvasási rutint csak olvasással lehet szerezni.” – írja *Benczik Vilmos* is.⁷

Az 1985/86. évi országos reprezentatív felmérés adatai szerint Magyarországon a 18. életévét betöltött felnőtt lakosság 5,3%-a egyáltalán nem olvas – funkcionális analfabéták; 6,5% félanalfabéta: csak napilapokat olvas. Számuk megközelítően azonos, összesen mintegy egymillió fő. Az 1986. január 1-jén regisztrált 7,64 milliós népességnek mintegy 1/8 részét teszik ki.⁸ Tehát a funkcionális analfabéták tudnak ugyan olvasni, de mivel az iskolai tanulmányok befejezése után nem gyakorolták az olvasást, felnőtt korban egyáltalán nem, vagy csupán alig olvasnak valamit. Olvasásuk csak a legszükségesebb információk megszerzésére szorítkozik (utcai feliratokra, használati utasításokra, a félanalfabéták esetében legfőljebb az újságolvasásra). Ezek az emberek hátrányba kerülnek olvasó társaikkal szemben.⁹

Miért olvas(na) a gyermek? Mert kíváncsi a világ dolgaira, lelki problémáira keresi a választ, unatkozik. „Az ember [...] valamire, valami helyett vagy valami ellen olvas, az olvasás válasz valamire, valami hiányra, kérdésre, mozgatóra.”¹⁰

Azoknál a tanulóknál, akik ritkán, keveset olvasnak, az olvasásértés színvonalának csökkenése, a tanulás eredményének romlása várható, aminek következménye a továbbtanulási esélyek gyengülése. Ez a perifériára szoruló diákok számának gyarapodásával is közvetlen összefüggésben áll.¹¹

„Milyen jövő vár a könyvtárakra és a hagyományos papíralapú információhordozókra a számítógépek világában? Mi köti

össze az információs forradalmat a hagyományos információközlési módokkal? Ez az olvasás. Az olvasás az információszerzés legfőbb eszköze. Az olvasási készség, az értő olvasás fejlesztése Magyarországon különösen sok feladatot ró a könyvtárakra és az iskolákra egyaránt. Kiemelten hangsúlyos szerepet kap az olvasás megszerettetése.

A tudásalapú társadalom megteremtéséhez az út az élethosszig tartó tanuláson át vezet, melynek megvalósítása az olvasás segítségével történhet.¹²

Olvasni kell! Az olvasás segítségével történhet az élethosszig tartó tanuláson át a tudásalapú társadalom megteremtésének megvalósulása is. A magyar lakosság egy része nem készült fel arra, hogy önállóan képes legyen új ismeretek megszerzésére, aminek a legfőbb akadálya a nem megfelelő olvasási készségükben keresendő. Komoly kihívás tehát az iskolák és a könyvtárak számára az olvasási készség fejlesztése, ugyanis a társadalom önmegújító képességét az olvasással lehet megvalósítani. Ehhez alapvető fontosságú, hogy az információhoz való hozzáférés mindenki számára lehetségessé váljék, ugyanis a hátrányok jelentős részének okai az információhoz való hozzá nem férésben, illetve a megszerzett információk nem megfelelő használatában keresendők. A lakosságot, így a diákokat is fel kell készíteni arra, hogy képesek legyenek az önálló információszerzésre és az információk értelmezésére, ami főként olvasással történik.¹³

Az olvasás alapvető mozzanata az értelmezés. Az irodalmi, költői szöveg nyújtja a leghálásabb anyagot az olvasás gyakorlására, s egyben csiszolja, finomítja a gondolkodás, a nyelvi kifejezés eszközeit is.¹⁴

A társadalom megítélésének egyik fokmérője a kulturális színvonal. A társadalomnak és a társadalom tagjainak egyaránt érdeke e szint emelése, aminek első állomása az olvasás. Fontos tehát, hogy könyvet szerető és értő gyerekeket neveljünk, akiknek nemcsak tudása gyarapszik, hanem személyisége is gazdagabbá válik ezáltal. „Az olvasóvá nevelés már a kisgyermek megszületése előtt, az anyaméhben megkezdődik. Kutatások bizonyították, hogy a gyermek intelligenciájának 50%-a már 4 éves korára kiala-

kul. Ebben az időszakban a legnyitottabb ugyanis a gyermek bármilyen befogadásra. Ekkor utánoz is a legintenzívebben. Ha környezetében olvasó embereket (felnőtteket, gyerekeket) lát, azt fogja utánozni, az lesz a követendő minta, környezete hatására tanul meg olvasni mindenféle ösztönzés, kényszerítés nélkül.”¹⁵

„Az olvasás igen gazdag lélektani problémakör. Többek között olyan kérdéseket foglal magába, mint hogy mi az olvasás motivációja, milyen érzelmi és tudati állapotot jelent az olvasás, milyen kielégülési módok, közvetlen lélektani hatások játszanak szerepet benne, vagy milyen pszichológiai tényezők határozzák meg az olvasmányok jellegét. Olvasás történhet információszerzés (pl. sajtótermékek olvasása) vagy tanulás (pl. szakirodalom, tankönyv olvasása) érdekében is, ilyenkor az olvasás racionális tevékenység, a személyiség Én-részét, gondolkodási funkcióit veszi igénybe... Mai pszichológiai ismereteink szerint az olvasás komplex pszichológiai teljesítmény, a személyiségfejlődés során ki kell alakulniuk az olvasás iránti igényeknek és az olvasás szokásainak.”¹⁶

Mit tehet a könyvtár az olvasóvá nevelés érdekében?

Mit tehet a könyvtár a tudásalapú társadalom tagjainak olvasóvá nevelése érdekében? Állományával, szolgáltatásaival kulturált környezetben megteremti a lehetőséget a művelődésre. Friss, naprakész információk szolgáltatásával hozzásegíti a felhasználót az élethosszig tartó tanuláshoz, az „életre tanuláshoz”, a szabadidő hasznos eltöltéséhez. A hazai és nemzetközi tudáshalmaz korlátlan és szabad hozzáféréseinek biztosításával lehetőséget teremt a gazdaságban, a piacgazdaság kérdéseiben való eligazodáshoz. A hátrányos helyzetű felhasználókat bevezeti az információszerzési technikák elsajátításába, megmutatja az információk felhasználási lehetőségeit. Ízlésformáló, kultúraközvetítő szerepet tölt be.¹⁷

A könyvtár tehát teret ad a tudásalapú társadalom tagjainak a művelődésre, az önművelésre, a szabadidő hasznos eltöltésére. Szervezhet a tanulók számára különböző foglalkozásokat, pl. mesedramatizálást. Ah-

hoz, hogy a gyerekek elő tudják adni a darabot, bele tudják élni magukat a szereplők helyzetébe, meg kell ismerkedniük a mesével. Ennek első állomása az önálló olvasás. Ezt követően a spontán megnyilatkozások alkalmával megbeszélhetjük, hogy kiben milyen érzéseket, gondolatokat váltott ki a történet. Milyenek ítélték meg az egyes szereplők jellemvonásait? Követendőnek vagy elutasítandónak ítélik-e meg, s miért? Helyesnek vagy helytelennek tartják-e a cselekedeteiket? Miért? Kivel tudnának azonosulni? Miért? Milyen színeket alkalmaznának a megjelenítéshez? Miért? Milyen kifejezéseket használnának az egyes szereplők megszólaltatása alkalmával? És így tovább...

A részletes megbeszélés rengeteg lehetőséget rejt magában. Fejlődik a gyerek gondolkodási képessége, kreativitása, lényeglátása, szókinccse, kifejezőkészsége, formálódik ízlése, erkölcsi ítélőképessége, humánusabbá válik társaival és a felnőttekkel szemben egyaránt. Mindezek mellett a mozgáskoordinációjában, valamint a megosztott figyelmében is pozitív elmozdulás következik be.

Ha örömet leli ebben a tevékenységben, nem lesz nehéz rávenni arra, hogy akár önállóan is adjon választ az előbb felsorolt kérdésekre, amikor mesét, történetet olvas. Természetesen nem szabad magára hagynunk a gyereket, meg kell vele beszélnünk a gondolatait, s ha szükséges, a helyes irányba kell terelnünk. Ha megfelelően tesszük, innen már könnyű dolgunk lesz. A tanuló maga is keresni fogja az alkalmat az önálló olvasásra, s ami még fontosabb, az önálló értelmezésre, feldolgozásra.

Írhatunk ki – akár többször – pályázatokat is, melyek irányulhatnak pl. konkrét szövegek (mesék, könyvek) elolvasására, melyekhez kapcsolódóan a gyerekeknek érdekes, játékos feladatokat kell megoldaniuk. Az összeállításnál figyeljünk arra, hogy minél több képesség, készség fejlesztésére sor kerülhessen.

Különösen hasznosnak ítélem meg a gyűjtőmunkához kapcsolódó feladatokat. Egy adott témához kell a tanulónak minél több információt összegyűjtenie az információhordozók széles skálájának felölelése

mellett. Ez rendkívül fejlesztő hatású. A tevékenység végzése során a tanulónak selektálnia kell az információhalmazban. Mérlegelnie kell, hogy a téma szempontjából értékes, hasznos, ill. friss-e a megtalált információ. Ez értő olvasás nélkül nem megy. Ezt követően ki kell emelnie a lényegét. Különböző jegyzetelési technikákat tanulhat meg. Fontos, hogy ne feledkezzen meg a forrás megjelöléséről – ezzel is irányíthatjuk arra, hogy mások munkáját értékelje. A plagizálás erkölcsileg elítélendő! Ösztönözzük arra, hogy a megtalált információhalmazt értelmezze újra, alkossa meg saját véleményét. Mindezt támassza alá saját tapasztalataival. Ez nem könnyű, nagyon komplex feladat. A gyereknek egységes rendszerben kell látnia a témáját, észre kell vennie az összefüggéseket, melyek más területekhez kapcsolják azt.

Minél több hasonló jellegű feladatot old meg a gyerek, annál jobban fejlődik a világlátása”, a szemlélete, ezáltal magabiztosabbá is válik.

Mit tehet a szülő az olvasóvá nevelés érdekében?

Az olvasás megszerettetése, a könyvek iránti érdeklődés felkeltése a szülőknek, pedagógusoknak és a könyvtárosoknak egyaránt feladatuk. A család kultúráközvetítő, szokásokat, vélekedéseket, ízlést alakító és átadó funkcióját kellene a közoktatási és közművelődési intézményrendszernek komolyabban vennie, s céljai eléréséhez partnerként elsősorban a családot megnyernie.¹⁸

Aki a könyvet szereti, sohasem lehet egészen boldogtalan. Mert sohasem lesz egészen magányos. Mindig körülveszik az örök barátok. Talán azért is olyan pesszimisták, búval bélelték hazánk mai fiai és lányai, mert keveset olvasnak...¹⁹

Jó példával kell elől járni. Ha a szülő gyermekével még kicsi korában leül mesét olvasni, képeskönyvet nézegetni, s a gyerek azt látja, hogy a család tagjai olvasással kapcsolódnak ki, megbecsülik a könyveket, nagy valószínűséggel követni fogja szülei példáját. Jó mintát kell mutatni a felnövekvő nemzedék számára.

Ne feledjük: nem elegendő csak olvasni, az olvasottakat meg is kell beszélni, értelmezni kell. A megbeszélés alkalmával fejlődik a gyermek szókinése, erkölcsi ítélete, ilyenkor tudjuk igazán nevelni őt, észrevétlenül is.

Van jövője az olvasásnak?

Az olvasás – szerencsére – sok ember számára szellemi élményt, kimeríthetetlen örömforrást jelent. Az olvasni szerető embert ezért meghitt, igaz barátság fűzi a könyvekhez. Számára a könyv érték, igazi kincs, szellemi táplálék. Sajnos napjainkban egyre kevesebbet érint meg az élményt nyújtó olvasás öröme.

Igen, az olvasásnak van és mindaddig lesz is jövője, amíg kommunikálni képes, beszélni és olvasni tudó, egymással szociálisan érintkezni vágyó ember él a földön.²⁰

Összegzés

Nehéz időket élünk 2009-ben Magyarországon és a világban. Válságban van a gazdaság, válságban a társadalom, válságban a kultúra, az oktatás, válságban van az olvasás. Pedig az olvasás az alapja mindennek. Olvasás nélkül – értő olvasás nélkül! – nem fejlődik a gazdaság, nem fejlődik a társadalom, nem gyarapíthatjuk ismereteinket, nem fejlődik személyiségünk, ízlésünk, csak rohanunk előre. De hova?

Ma, a XXI. században, a tudás alapú társadalom a cél. Információs szupersztrádáról beszélünk, világhálózaton közlekedünk, de gyakran megfeledezünk arról, hogy mindez nem létezik olvasás, olvasni tudás, gondolkodás nélkül. Nem tudjuk, hogy milyen új technikák jönnek, de az biztos, hogy az olvasás és írás képessége – amíg ember él a Földön, addig – alapvető fontosságú lesz.

Hívhatunk egy intézményt információs központnak, beszélhetünk tudás alapú társadalomról, lehet a technika bármilyen fejlett, de olvasni, írni, gondolkodni akkor is tudni kell. Az írott szónak jelentősége volt mindig, az van ma és lesz a jövőben is.

Az olvasási készség csiszolása, az olvasás iránti érdeklődés elmélyítése nem egy peda-

gógus vagy tantárgy feladata, iskolarendszerünk egészében folyamatosan annak érdekében kellene dolgozni, hogy ez a tudás mindenkinek alapvető emberi joga legyen.

S nekünk – pedagógusoknak, könyvtárosoknak, kutatóknak stb. –, akiknek a kezében van ezen információk átadásának, a tanításnak a lehetősége, ne csupán lehetőségünk, hanem egyben kötelességünk is legyen az emberek, a felnövekvő ifjúság tudatának formálása!

Ne feledd: „[...] mindegy hogy mit, de olvass!”²¹ – mert az olvasás a mindenkori tudás alapja. ■

Jegyzetek

¹ Harangi László: Két stratégiai dokumentum a felnőttkori tanulásról. In: Új Pedagógiai Szemle, 2000/11. 7. o.

² Harangi László im. 8. o.

³ Fülöp Géza: Habent sua fata... (Az olvasás jövője). In: Olvasásfejlesztés iskolában és könyvtárban, A Magyar Olvasástársaság, a Sárospataki Városi Könyvtár és az MKE Zempléni Könyvtárosok Szervezetének konferenciája. Sárospatak, 1999/május 28–30. 128. o.

⁴ Fülöp Géza: im. 129. o.

⁵ Lapoznak – A nem olvasó ember. Műsorvezető: Györffy Miklós, a műsor vendégei: Nagy Attila, a Magyar Olvasástársaság elnöke, és Kádárné Fülöp Judit, az Oktatási és Kulturális Minisztérium tanácsadója. In: A szólás szabadsága. 2006. augusztus 14. M1 (Magyar Televízió 1. csatorna). www.aszolasszabadsaga.hu

⁶ Bocsák Veronika – Benkő Zsuzsanna – Hölgyesi Györgyi: Olvass nekem! Kalauz szülőknak, óvónőknek, tanítóknak a gyermekkönyvek útvesztőjében. Budapest, Trezor Kiadó, 81–84. o.

⁷ Benczik Vilmos: Az olvasás alkonya? In: Fordulópont. I. évf., 1999/2–3. sz. Miért (nem) olvas a gyermek? 6. o.

⁸ Gereben Ferenc: Olvasók és nem olvasók. In: Gereben – Nagy: Olvasás és társadalom. Budapest, OSZK KMK 23–24. o.

⁹ Bocsák – Benkő – Hölgyesi: im. 13. o.

¹⁰ Kamarás István: Olvasótábor tegnap – és ma? In: Fordulópont. I. évf., 1999/2–3. sz. Miért (nem) olvas a gyermek? 65–68. o.

¹¹ Nagy Attila: Tiffany vagy Baradlay Jenő. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 1999/5. sz. 23. o.

¹² Környei László: „Könyvtár az iskolában, iskola a könyvtárban” In: Könyv és Nevelés III. évf. 2001/3. sz. 8. o.

¹³ Környei László: im. 8–9. o.

¹⁴ Gereben Ferenc – Katsányi Sándor – Nagy Attila: Olvasásismeret. Olvasásszociológia, olvasáslélektan, olvasáspedagógia. Egységes jegyzet, kézirat. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 31. o.

¹⁵ Bocsák – Benkő – Hölgyesi: im. 25–28. o.

¹⁶ Király István (főszerk.): Világirodalmi lexikon. Akadémiai Kiadó, Budapest, 9. köt. (N–O) 644. o.

¹⁷ A könyvtári terület stratégiai céljai 2003 és 2007 között. In: Könyvtári Levelező/lap 2003/január 3–9. o.

¹⁸ Nagy Attila: A 10–14 évesek olvasási kultúrájáról. In: Kortárs 1984./2. sz.

¹⁹ Bozóky Éva: Az olvasás iskolája. In: Fordulópont I. évf. 1999/2–3. sz. Miért (nem) olvas a gyermek? 62–63. o.

²⁰ Bagdy Emőke: Az olvasás jövőjéről. In: Könyv és Nevelés III. évf. 2001/3. sz. 13. o.

²¹ Ludlum, Robert: A Bourne rejtély. I. P. C. Könyvek